

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 50 kr. — Naročnina se pošilja opravnilstvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjižigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kakšne pravice imamo Slovenci!

Marsikteri prišlec obnaša se pri nas in dela z nami kakor nekdo z melom. Naš kruh uživa, naše vino mu diši, od nas se bogati, redi in masti, a naš jezik zaničuje, našo narodnost zasramuje, sužno preteklost nam očita, vse upanje in pravico do boljše bodočnosti nam zanikuje. Pristopijo tem še nesrečni domačini, žrjavolasci Judeži, ki v lastno skledo pljuvajo in svoj narod v grob tiščijo, čeravno še ni popolnem umrl. Kmeta nam tarejo novošegne liberalne naprave, izobražene, izomikane rojake pa povsod za dveri stavijo ali očitno preganjajo. Smo li Slovenci menje kakor drugi ljudje na svetu? Nimamo nobenih pravic v Avstriji? Imamo! Toda za njihovo priznanje moramo še boriti se, dokler ne zmagamo, če ne, poginemo!

Slovenci v Avstriji imamo jednake pravice kakor Nemci, Italijani, Magjari. Ti nimajo nikakšnih predpravil pred nami. Jim ne pristaja nobena pravica našo narodnost žaliti, naš jezik zasramovati, naše izobrazovanje in napredovanje na podlagi naše slovenske materiščine ovirati ali zabranjevati. Slovenci smo Nemcem in vsem drugim narodom v Avstriji popolnem enakopravni, to pa po naravnih, božjih in političnih postavah.

Po naturi je Slovan človek tako kakor Nemeec. Le dozdevna učenost, naduta z grdim napuhom, taji, da je ves človeški rod jedin, zaplojen od jednih predstaršev. Temeljito naravoslovje, zgodovinske in jezikoslovne preiskave kažejo na resnico, katera je v najstarejših knjigah zabeležena, v sv. pismu, namreč, da prihaja ves človeški rod od Adama in Eve. Poznej se je človeški rod po zemlji dalje razširil in pognal, velikanskemu drevesu podoben, več mogočnih debel in vej. Po naturi smo si vsi enakopravni. Slovan in Nemeec imata iste telesne in duševne lastnosti in zmožnosti. Nemeec se na svet rodi podobno Slovanu, poprek jednako dolgo živi in isto tako v materi zemlji strohni.

Pa tudi po božjih postavah smo Slovani enakopravni Nemcem, Italijanom in Magjarom. Vsi smo krščeni, vsi smo udje Cerkev božje na zemlji, bratje Kristusovi, otroci nebeskega Očeta in dediči večnega življenja. Kajti ni ga razločka med Judom in Grkom, sužnim in svobodnim. Pred Bogom smo vsi jednaki in dolžni Njemu služiti in se med seboj bratovski ljubiti, ne pa sovražiti in preganjati. Človek mora prej neverec postati, preden zamore nekrščanski svoje brate v Kristusu preganjati, ker niso njegovega rodu. In res so brezverni liberalci naši najhujši nasprotniki med tem ko so nemški konservativci in verni možje nam pravičnejši.

Naposled dobajajo Slovincem jednake pravice, kakor Nemcem, itd. po političnih postavah. Res je, Slovenci so bili podjarmljeni. Ali ti časi so uže minoli. Večina Slovencev t. j. kmetški stan bil je podložen grajščakom. Delal je grajščakom tlako in raboto. Toda minolo je tudi to. Kmetje so svoja posestva morali s plačevanjem rešiti in sedaj zamore vsak ravno tako na nič priti, kakor grajščak. Vsak Slovenec je sedaj avstrijsk državljan. Svitli cesar so ustavo dali in v njej jednaki pravic vsem narodom, tedaj tudi slovanskim, to pa vsem ljudem, a ne samo nemškimi liberalcem!

Ove državljanske pravice so tako resnične in gotove, da jih imamo celo v podobi državne postave, od državnega zbora sklenjene, od gospodske zbornice odobrene in od svetlega cesarja slovesno podpisane dne 21. decembra 1867. Pravijo jim: osnovni ali temeljni državni zakon ali postava od 12. dec. 1867 — Staatsgrundgesetz vom 12. December 1867.

Najvažnejši nam Slovincem je člen 19: ki se glasi: vsi narodi v državi so enakopravni; vsak narod ima nedotakljivo pravico braniti in gojiti svojo narodnost in svoj jezik.

Jednakopravnost vseh deželskih jezikov v šoli, uradu in javnem življenju se od države priznava.

V deželah, kder prebiva več narodov, imajo javne šole tako biti osnovane, da nihče ni prisiljen drugega jezika učiti se pa da vendar vsak narod dobi potrebnih sredstev, da se izobrazuje v svojem jeziku.

Tako se glasi oni velevažni 19. člen osnovnih postav. On podaja tudi nam Slovencem postavno pravico do enakopravnosti. Njega se imamo držati, na njega sklicavati se v borbi za svoj narodni obstanek, razvitek in napredek. Slovenci imamo od samega svitlega cesarja podpisane pravice v Avstriji. Skrbeti nam je še, da nam tudi djanski povsod obveljajo.

Gospodarske stvari.

Ovčje po postavi zavarovane bolezni.

Med ovčje po postavi zavarovane bolezni, ktere do odločenega roka kupčijo razderó, spadajo kože ali osepnice. Pod to boleznijo razumevamo nalezljivo iz notranjih vzrokov izvirajočo kožno bolezen, ktera se more na vse druge domače živali prenesti. Brž v začetku, ko se bolezen začne izcimljevati, postanejo živinčeta klaverna, od časa do časa se tresejo, veselja do jedi kakor navadno nimajo, iz očes se jim cedijo solze (ovce se jočejo), iz nosa jim teče večkrat redka, svitla tekočina, ki postane pozneje zelenkastosiva. Izdihana sapa kakor tudi kožna izhlapovina ima nek poseben neprijeten duh.

Kmalu potem se pokažejo na trepavnicah, v gobci, na notrajni koži stegen, na prsih, trebuhu in na spodnjem delu repa male, rúdeče maroge, ki se v gumpice zdebeltijo in kakor grah debele postanejo. Napolnjene so te gumpice s tekočino čisto kakor voda. Te prikazni se dajo 3—4 dni, ko se je bolezen začela, opazovati.

Okoli 14. dneva bolezní spremeni se vodena tekočina v gosto, gnojnato in žolto tekočino, ki se po 4—5 dnevih popolnoma posuši. Na mestih, na kterih so se mehurji bili poprej napravili, postanejo rujave garje. Cela bolezen trpi tedaj kakih 18—21 dni. Te osepnice ali kože so tako imenovane dobre ali nebuđe osepnice.

Vse drugače pa je stvar s tako imenovanimi hudimi ali nevarnimi osepnicami. Pri ti bolezni se vse polno mehurjev po životu živinčeta vzdigne, ki se potem jeden v drugega izlije in tako velike in dolgodobne gnoječe se rane delajo. Boleno živinče ima močno mrzlico in malo ali celo nič ne je. To občno motenje življenja pri živinčetu postaja od dne do dne hujše. Rane po koži, iz kterih se cedi gnojevita tekočina s časom vso kožo razjedó, iz ktere se razširja smrad, ki ga ni mogoče prenašati. Žival kmalu potem pogine s prikaznimi, ktere kažejo na občno oslavljenje in spridenje krvi. To bolezen imenujejo črne kože ali hude osepnice. Pravega vračila zoper to bolezen ne poznajo. (Konec prih.)

Konjerejsko društvo štajersko pa planinski pašniki za žrebeta.

II. V Gornje-grajskem okraji nahaja se ob štajersko-krajskeji meji 1300 joh velika planina, 4758' ali 1503 metrov visoko nad morjem. Imenuje se Meninska planina in je last ljubljanskih škofov. Pripada 4 katastralnim srenjam; sv. Martin, Bočna, Gornjigrad in sv. Miklauž. Najviše vspenja se v Savnici proti Vranskemu. Površina ove planine ni vseskozi ravna, vendar pregloboko ni nikjer pretrgana in živina brez posebnih težkoč pašo najde. Najlepši kos planine je na Smrekovci, ki je proti zahodnim vetrovom s pogozdenimi vrbi zavarovan. Tukaj bi se najleži dali prirediti hlevi in stanišča za pastirje. Blizu je čista studenčna voda, proti severu pa 7—8 joh veliki travniki. To je najlepši kos ove planine.

Na njo pelja več stez in sicer iz Gornjega grada, Bočne, sv. Martina, Vranskega in Motnika na Kranjskem. Steze so precej strme. Na planino vganjajo blizu 2000 goved in ovac. Grajščina Gornjegrajska jo daja v najem za 360 fl. na leto posameznim najemnikom, ki potem male najemščine od posestnikov pobirajo za vgnano živino. Letos je treba najemščino pri grajščini ponoviti.

Planina je vgodna paši za žrebeta. Zato je konjerejsko društvo voljno prirediti takšno pašo, vendar cele planine ne misli jemati v najem, ampak le nekolik del za prvo poskušnjo. Tudi bode društvo vselej pripuščalo vganjati goveda in ovce. V tej reči ne misli napraviti nobene premembe. Planino za pašo žrebetom pa hoče v porazumu s kmetijsko družbo štajersko in c. k. ministerstvom za poljedelstvo, katero je voljno skozi 3 leta po 500 fl. dati v podporo celemu podjetju!

Premiranje konj po konjerejskem društvu štajerskem bode se letos od 3.—17. sept. vršilo v Žavci, Ormoži, Ljutomeru, Cmureku, Fehringu, Doblju, Teufenbachu, Liezenu in Gröbmingu. Premije so zuatne. Natančnejši črtež objavimo prilično.

Dopisi.

iz Cerkovic na Dravskem polji. (Nesreča za nesrečo — potreba brizgalnic, ne potreba nove šole.) Še le 7. jul. je prihrula iz bližnjega Pohorja nesrečna toča, ki je zraven drugih tudi našo faro močno zadela ter mnogim polovico pridelkov vzela in že nastane druga nesreča v nedeljo 17. jul. Ravno smo obhajali po navadnih večernicah še pobožnost sv. Alojzija, ko se zasliši, da gori, in vse hrumi v neredu iz cerkve ter se na žalost mora prepričati, da je res sosedna vas „Pongerce“ v oguji. Zatosili so ga, kakor se pravi, nespametni otroci zakurivši v slamo. Pogorela je hitro ena stran vasi s snopjem in senom, ki je že bilo shranjeno, druga stran pa se je zdela že varna, a naenkrat pridvi od Maribora sem viharna burja, ki zanese ogenj tudi na drugo